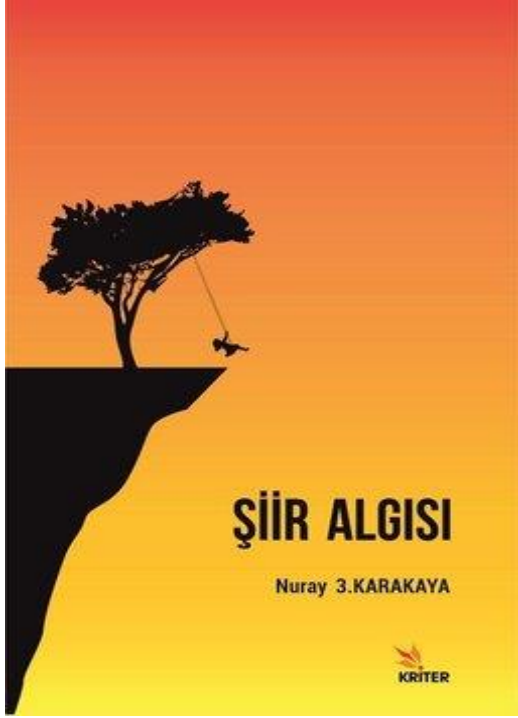

NURAY 3. KARAKAYA'NIN ŞİİR ALGISI

*Bilge SAKÇI**

Nuray 3. Karakaya, Şiir Algısı. İstanbul: Kriter Yayınları, 2020, 150 s. ISBN: 6257033055

Doç. Dr. Nuray 3.Karakaya, *Şiir Algısı* adlı çalışmasında manevî değerlerin taşıyıcılarından biri olan şiirin birçok farklı yönleri üzerinde durarak algı, yöntem, amaç ve unsurlarını derinlemesine ele almıştır. Eserde özellikle Türk dili ve edebiyatı derslerinde öğretmenin, şiir öğretme ve öğrencinin şiiri algılama durumu nasıldır? sorusuna cevap aranmıştır. 3.Karakaya bu eserde öğretmenlere, öğrencilere ve edebiyata ilgi duyan herkese modern çağda duygu durumlarını anlamlı bir temele yerleştirme bilincini şiir algısı üzerinden vermiştir.

Eser iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm "Sanat ve Estetik", "Şiir Nedir?", "Şiirde Sembollerini Çözme ve İmge" başlıklarını taşımaktadır. Eserin ikinci bölümü ise "Şiir Algısı Üzerine Uygulama Çalışmaları" başlığından oluşmaktadır. "Sanat ve Estetik" konusunda sanat kavramının filolojik, etimolojik ve felsefi gelişimi ele alınmaktadır. Ayrıca kitapta şiir sanatını temellendiren "Duygu" ve "Algı" başlıklarına da yer verilmiştir. 3.Karakaya, "Algı" konusunda bireyin okuma eyleminin ardından beynin farklı merkezlerinde gerçekleşen işlemleri tablo hâlinde açıklamıştır. Eserde tümevarım yaklaşımıyla

ilerleyen yazar, insanın algılama ve yeteneklerinin beynin bölgelerine dağılımının haritasına yer vermiştir. Ardından beynin sağ ve sol loblarının hangi konuda daha iyi olduğunu ve hangisini algılamada işlevsellik gösterdiğini açıklamıştır.

"*Şiir Nedir?*" adlı başlıkta şiir kelimesinin kökenine ve sözlük anlamlarına değinilmiş ardından birçok farklı kaynaklara atıflar yapılarak şiir nedir? sorusuna cevap aranmıştır. Bu bölümde şiiri diğer türlerden ayıran özelliklere değinilmiştir. Ardından şiir; dil, anlam ve edebî ahenk kavramları üzerinden açıklanmıştır. Bunun dışında daha detaylı bir şekilde "Şiirde Ahenk-Ritim", "Şiir Türleri", "Şiir Resim İlişkisi" ve "Şiir ve İnsan" adlı alt başlıklarda bu konu açıklığa kavuşturulmuştur.

* Yüksek Lisans Mezunu, (bilge076837@gmail.com) / ORCID: 0000-0002-3217-1598.

"*Şiirde Sembollerini Çözme ve İmge*" adlı bölümde imgenin en yoğun kullanıldığı yazınsal türün şiir olduğu belirtilmiştir. Bu kavramı daha geniş bir şekilde ele almak için W.J.T. Mitchell Iconology'ın belirlediği "İmge Soyağacı" ile anlatılmıştır. İmgeleri görebilmek için belli bir anlamı ifade etmede kullanılan sözcüklere ihtiyaç vardır. Bu sözcükler de metin dil bilimi aracılığıyla ortaya koyulur. Yazar, buna örnek olarak tablo hâlinde Karacaoğlan'ın ve Şeyh Galip'in şiirlerini metnin anlam katmanlarını örneklendirmek için incelemiştir. Şiiri oluşturan unsurlardan biri olan imgenin de keşfedilmesinde şairin estetik ve özgün düşünebilmesinin önemli tesiri vardır. Bu tesir, "İmge, Metafor, Sembol Çözümü" başlığında incelenmiştir. Şiir, şairin his dünyasının yansıması olan bir şifre niteliğindedir. Bu başlıkta şiire ait teşbih ve cinas gibi edebî sanatların açıklamalarına yer verilmiştir. Çeşitli şairlerin şiirlerinden örneklere yer verilmesiyle de şiirdeki imgesel dil açıklanmıştır.

İkinci bölüm olan "*Şiir Algısı Üzerine Uygulama Çalışmaları*" başlığında sık sık görsellere ve tablolara yer verilerek bu bölümde "İlkokul Öğrencilerinde Şiir Algısı", "Renk ve Şiir Algısı", "Lirik Epik ve Dramatik Şiir Türleri Açısından Ortaokul Öğrencilerinde Şiir Algısı", "Ortaokul Öğrencilerinin Şiir Algısı", "Lise Öğrencilerinin Şiir Algısı" ve "Toplumda Şiir" başlıkları altında belli gruplarda incelemelerde bulunulmuştur. Şiir, duygu ve hayallere dayalı yapısı yanında dil özelliği ile de çocukların gelişiminde büyük önem arz etmiştir.

"*İlkokul Öğrencilerinde Şiir Algısı*" başlığında yazar, çocuklar ve eğitimciler üzerinde yapılan bir analizden hareketle şiir üzerinde yeterince durulmadığını, şiiri yorumlamakta çekindiklerini ve zorlandıklarını dile getirmiştir. Diğer yandan ilkökul öğrencilerine yapılan şiir algılarını belirlemeye yönelik bir çalışma yapılmıştır. Okunan şiiri dinledikten sonra akıllarına gelen ilk rengi yazmaları istenmiştir. Bu sayede benzer duygular aynı renkleri mi tanımlamaktadır? sorusuna cevap aranmıştır. Ardından şiirin resminin çizilmesi istendiğinde bütün çocukların şiiri algılayabildikleri ve şiir öğretiminin öğrencinin şiir algısı üzerinde etkili olduğu sonuçlarına varılmıştır. Ayrıca bu bölümde öğrencilerin çizimlerine yer verilerek eserde somut örnekler kullanılmıştır.

"*Renk ve Şiir Algısı*" adlı bölümde ise iletişim kanalları, beynin renkleri algılama yöntemi, düşünme, yazma ve konuşma gibi işlevleri hakkında bilgi verilmiştir. Yazar, bu süreçlerin öğrencilerin ilgisini çekmediğini ve konuların zevkli bir duruma getirilmediğini dolayısıyla öğretme sürecinin başarısız olduğunu ifade etmiştir. Bunun dışında şiirdeki nesnelere algıyı etkilediği ve akıllarda yer ettiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu bölümde şiirin algılanmasının zor olduğu görüşü reddedilmiş ve kelime seçiminin önemi vurgulanmıştır.

Diğer bir konu olan lirik, epik ve dramatik şiir türleri açısından ortaokul öğrencilerinin şiir algısında iyi bir okur olmaları için öğrenim hayatındaki süreçleri konu olarak şiiri algılamanın gerekçelerine değinilmiştir. Nitel çalışmalar yapılarak sonuçlar tablolar hâlinde verilmiştir. Çalışmalar 12 yaş grubu öğrencilerin dramatik şiirde tema bulma becerisi, 13 yaş grubu öğrencilerin lirik şiirde tema bulma becerisi, 14 yaş grubu öğrencilerin epik şiirde tema bulma becerisi gibi veriler tablolarla ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlar çeşitli yazarlardan yararlanılarak pekiştirilmiştir.

"*Ortaokul Öğrencilerinin Şiir Algısı*" ve "*Lise Öğrencilerinin Şiir Algısı*" adlı bölümlerde ise kullanılan ölçek sayesinde öğrencide nasıl bir şiir algısı oluştuğu ve şiirin tür olarak işlenişinde nelere dikkat edilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Bunun yanında 9. sınıf öğrencilerinin şiire ait algısını belirlemek amacıyla kaleme alındığı vurgulanmıştır. Bölümde cinsiyet, yaş ve okul türüne göre test sonuç tabloları yer almaktadır. Yazar, bu alanda yapılan çalışmaların eksikliği ve eğitimcilerin bu konuda pasif kaldığını belirtmiştir.

Son olarak "*Toplumda Şiir*" adlı başlıkta yazar, şiirin topluma mal olmuş bir sanat olduğunu belirtmiştir. 3.Karakaya; dil, sanat ve estetik gibi konulara değinerek eserin ana iskeletini bu kısımda göstermiştir. Eserin son dizelerinde ise fikir kadar duyguya da yer verilmesi gerektiği mesajı vardır.

Şiir sanatı, asırlar boyunca çeşitli milletler üzerinde izler bırakmıştır. Bu sayede birçok düşünür, şiir üzerine tartışmış ve bu konuya yeni bakış açıları kazandırmıştır. Yazarlara ve okurlara yol gösterici nitelikte olan bu eserde verilmek istenen de toplumun hafızasında şiir algısını diri tutmaktır.

Kaynakça

3.Karakaya, Nuray (2020). *Şiir Algısı*. İstanbul: Kriter Yayınları.